

Ο ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ. ΣΤΕΡΕΟΤΥΠΑ - ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΡΟΛΩΝ

Ξανθή Κωνσταντινίδου¹, Υβόννη Χαρά-
χούσου², Αλκινόη Κατσικαδέλλη³

¹Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, ²Δη-
μοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης, ³Πανεπιστήμιο
Αθηνών

Περίληψη

Ο αθλητισμός και τα σπορ έχουν προσδιορι-
στεί ιστορικά και κοινωνικά ως ανδρικό πεδίο
δράσης. Σ' αυτό το κοινωνικό πεδίο αναπτύσ-
σονται και καλλιεργούνται ψυχολογικά χαρα-
κτηριστικά, συμπεριφορές και ρόλοι. Από την
διερεύνηση της διαφοράς των δύο φύλων μέ-
σα στον χώρο του αθλητισμού φαίνεται ότι,
παρά τα μεγάλα βήματα που έγιναν τα τελευ-
ταία χρόνια στον γυναικείο αθλητισμό και την
συνεισφορά της επιστήμης στην αναγνώριση
θετικών ψυχολογικών χαρακτηριστικών των
αθλητριών, υπάρχουν ακόμη τα γενετικά στε-
ρεότυπα που διοχετεύονται στα δύο φύλα από
μικρή ηλικία μέσα από την διαδικασία της
κοινωνικοποίησης. Σύμφωνα με αυτά τα στε-
ρεότυπα, ενώ οι άνδρες στα σπορ καλούνται
να παίξουν ένα ρόλο συμβατό με το κοινωνι-
κό τους στερεότυπο, στις γυναίκες τα χαρα-
κτηριστικά που απαιτεί ο αθλητικός τους ρό-
λος έρχονται συχνά σε αντίθεση με αυτά που
τις προσδιορίζουν γενετικά. Σύγκρουση ρό-
λων δημιουργείται τότε στην γυναίκα-αθλή-
τρια, στην προσπάθειά της να προσαρμόσει
τον αθλητικό της ρόλο στον κοινωνικό. Η αλ-
λαγή των κοινωνικών στερεοτύπων μέσα από
τους παράγοντες κοινωνικοποίησης θα βοη-

Αλληλογραφία

Ξανθή Κωνσταντινίδου, Παπάφη 8, Θεσσαλονίκη
54638, e-mail: xanthi@compuling.gr

THE ATHLETIC ROLE OF WOMAN. STEREOTYPES - ROLE CONFLICT

Xanthi Konstantinidou¹, Yvonne
Harahousou², Alkinoi Katsikadeli³

¹Aristotle University of Thessaloniki, ²Democritus
University of Thrace, ³Kapodistrian University of
Athens

Abstract

Athletic activities have been historically and
socially characterized as male territory. Be-
havior, psychological characteristics and
roles, are developed in that social environ-
ment. A study of the differences between
the sexes in the field of sports and athletics
shows that, despite the significant steps
taken in the last few years in women's sports
and the contribution of science in the recog-
nition of positive psychological characteris-
tics in female athletes, there still exist gen-
der stereotypes that are passed on to both
sexes from an early age through the process
of socialization. According to these stereo-
types men in sports are called to play a role
compatible with their social role. For wo-
men, however, the characteristics required
by their athletic role are often opposite to
those required by their gender. A roles con-
flict in a female athlete results when she
tries to adapt her athletic role to her social
one. Therefore a change of social stereo-
types through the factors affecting socializa-
tion will help reduce differences in the per-
ception of athletic roles of the sexes and

Correspondence

Xanthi Konstantinidou, Papafi 8, Thessaloniki,
54638, Greece

θήσει στην διαφοροποίηση της αντίληψης των αθλητικών ρόλων στα δύο φύλα και την απαλλαγή των αθλητριών από εσωτερικές συγκρούσεις και κοινωνικές ενοχές.

Λέξεις-κλειδιά: αθλητικός ρόλος, γενετικά στερεότυπα, κοινωνικοποίηση, σύγκρουση ρόλων.

free female athletes from internal struggle and social guilt.

Key-words: athletic role, gender stereotypes, socialization, role conflict.

Εισαγωγή

Ο αθλητισμός ήταν από τα αρχαία χρόνια πεδίο δράσης των ανδρών. Οι γυναίκες ακολουθώντας τον παραδοσιακό τους ρόλο ως μητέρες και σύζυγοι ήταν έξω από κάθε αθλητική δραστηριότητα όχι μόνο ως αγωνιζόμενες, αλλά ακόμη και ως θεατές. Η αντίληψη αυτή κυριάρχησε έως τις αρχές του 20^{ου} αιώνα, όπου, παράλληλα με την αλλαγή της θέσης τους στα κοινωνικοοικονομικά δρώμενα, οι γυναίκες άρχισαν σταδιακά να ασχολούνται και με την αθλητική δραστηριότητα.

Με την κατάρριψη των βιολογικών μύθων ότι τα σπορ έχουν αρνητικές επιπτώσεις στην υγεία τους και κυρίως στην ικανότητα αναπαραγωγής, τις δεκαετίες του είκοσι και του τριάντα, οι γυναίκες άρχισαν να απαιτούν συνεχώς μεγαλύτερη συμμετοχή σ' αυτά (Χαραχούσου, 1990). Πρώτα σε αθλήματα και δραστηριότητες όπου η κίνηση και η αισθητική ήταν απόλυτα ταιριαστά με τον παραδοσιακό τους ρόλο και δεν έρχονταν σε αντίθεση με τα χαρακτηριστικά που είχαν αποδοθεί στο φύλο τους και σταδιακά σε όλο και περισσότερα σπορ, πολλά από τα οποία απαιτούσαν χαρακτηριστικά και ικανότητες που έρχονταν σε αντίθεση με τον κοινωνικά προσδιορισμένο ρόλο τους.

Σκοπός της παρακάτω εργασίας ήταν να εξετάσει, μέσα από την ανασκόπηση της βιβλιογραφίας, τα χαρακτηριστικά του αθλητικού ρόλου των γυναι-

κών, τα στερεότυπα που υπάρχουν, τους κοινωνικούς παράγοντες που τα διαμορφώνουν, καθώς και τις συγκρούσεις που προκύπτουν στις αθλήτριες από τα κοινωνικά στερεότυπα των ρόλων αυτών.

Στερεότυπα ρόλων

Ο παραδοσιακός ρόλος της γυναίκας, όπως προσδιορίστηκε κοινωνικά, είχε ως κύρια χαρακτηριστικά του την συνεργασία, την αφοσίωση, την υποτακτικότητα. Η συμπεριφορά και οι ψυχολογικές απαιτήσεις στα σπορ, αντίθετα, θεωρείται ότι ενισχύουν κυρίως το “ανδρικό” στερεότυπο (επιθετικότητα, ηγεσία, το κυνήγι της επιτυχίας) και αυτό έρχεται σε αντίθεση με ό,τι θεωρείται στερεότυπα γυναικείο (Hall, Durborow & Progen, 1986; March & Jackson, 1986). Πράγματι, τα χαρακτηριστικά ενός καλού αθλητή (ανταγωνιστικός, δυνατός, προσανατολισμένος στην επιτυχία) θεωρούνταν ανέκαθεν τυπικά ανδρικά και όχι τυπικά θηλυκά χαρακτηριστικά. Η γυναίκα, κυρίως αυτή που συμμετείχε σε ένα θεωρούμενο “ανδρικό” σπορ, κινδύνευε συχνά εξαιτίας των παραδοσιακών στερεοτύπων, να χαρακτηριστεί ανδροπρεπής, μη γοητευτική ή λεσβία (Barnett & Wright, 1994).

Στην διεθνή βιβλιογραφία ο όρος “φύλο” αναφέρεται στις βιολογικές, γενετικές διαφορές ανδρών και γυναικών, ενώ ο όρος γένος στις πολιτισμικές δομές, στα κοινωνικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά που συνδέονται με τις κα-